

Adı Soyadı: ..... Sınıf: ..... No: .....

Ders Öğretmeni: Ekrem SÖKMEN/e.sosyalpusula

1 Fransız ihtilali sonrası başlayan milliyetçilik akımının etkisiyle Osmanlı Devleti'nde yaşayan azınlıklar bağımsızlık talebiyle Osmanlıya karşı isyan hareketlerini başlatmışlardır. Osmanlı Devleti'nde ise devlet adamları azınlıkların bu ayrılıkçı tutumuna karşı farklı dönemlerde bazı önlemler alarak azınlıkların ayrılmasını önlemeyi amaçlamıştır.

**Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nin azınlıklara karşı aldığı önlemler arasında gösterilemez?**

- A) Düyun-u Umumiye'nin kurulması
- B) Meşrutiyetin ilanı
- C) Tanzimat Fermanı
- D) Islahat Fermanı

2 19. yüzyılda Osmanlı Devleti dağılma sürecine girdi. Bunun üzerine Osmanlı aydınları ve devlet adamları dağılmayı önlemeye yönelik çözüm yolları aramışlardır. Namık Kemal ve Ziya Paşa gibi aydınlar devletin sınırları içinde yaşayanları hangi din ve milletten olursa olsun kaynaştırmayı düşünmüşler ve haklar bakımından herkesin eşit olması gerektiğini savunmuşlardır.

**Verilen bilgide Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtarmak için ortaya atılan fikir akımı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Osmanlıcılık
- B) İslamcılık
- C) Türkçülük
- D) Batıcılık

3 Mustafa Kemal, Harp Akademisinden mezun olduktan sonra Şam'daki 5. Ordu'ya atandı. Burada yakın arkadaşları ile Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurdu. Şam'daki görevinden sonra Manastır'da bulunan 3. Ordu'ya atanan Mustafa Kemal, bu ordunun Selânik'teki ordu karargâhında görev yapmaya başladı. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra meşrutiyete karşı olanların çıkardığı 31 Mart İsyanı'nı bastırmak ve meşrutiyet yönetimini korumak için Selânik'ten gelen Hareket Ordusu'nun kurmay başkanı olarak görev yaptı. İtalyanların Trablusgarp'ı işgal etmesi üzerine subay arkadaşları ile gönüllü olarak bu bölgeye gitti ve ilk askerî başarısını kazandı.

**Buna göre Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisine ulaşamaz?**

- A) Teşkilatlanma faaliyetlerine Harp Akademisi zamanında başlamıştır.
- B) Mevcut yönetim sisteminin devamlılığı için çalışmıştır.
- C) Çocukluğunu geçirdiği şehirde de devlet hizmetinde bulunmuştur.
- D) Kuzey Afrika'da askerî görevler icra etmiştir.

4 "...Selânik, dağ eteklerinden yukarıya doğru tırmanan, büyük, durgun körfezinin sularına yayılan ve çevresindeki Roma, Bizans ve Türk surlarının sınırlarını çoktan aşmış, çağdaş Batı ölçütlerindeki rihtim ve bulvarları boyunca iyice gelişmiş bir kent görünümündeydi. Yıkık istihkâmlarının üzerindeki karmaşık çatıların arasından minareler ve çan kuleleri yükseldi..."

Kent, 1889'da Sırbistan ve Viyana üzerinden demir yoluyla Avrupa'ya bağlanmıştır. Diğer bir demir yolu hattı da kenti, Bulgaristan üzerinden Avrupa'ya ve İstanbul'a bağlamaktaydı. Kentin elektrik ağı 1889'da kurulmuştur. Bu süreçte dokuma fabrikalarında pamuklu ve yünlü kumaş üretilmiş, yabancıların kontrolündeki Düyun-u Umumiye İdaresinin bir bölümü olan ve reji olarak bilinen devlet tekelinin himayesinde önemli ölçüde tütün ihraç edilmiştir.

19. yüzyılın son kırk yılında, Selânik'in nüfusu yetmiş binden yüz binin üzerine çıkmıştır. Bu süreçte Teselya'dan ve diğer yerlerden gelen göçmenler kentin Müslüman nüfusunu artırmıştır."

**Verilen metinde Selânik ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?**

- A) Ekonomik faaliyetleri
- B) İnanç özgürlüğü
- C) Askerî yapı
- D) Ulaşım ağı

5 Mustafa Kemal bir anısını şu şekilde anlatmıştır:

"Selânik Mülkiye Rüştiyesinde iken mahallelerimizdeki Binbaşı Kadri Bey'in oğlu Ahmet, askerî rüştiyeye devam ediyor ve askerî üniforma giyiyordu. Onu gördükçe ben de böyle giyinmeye hevesleniyordum. Sonra sokaklarda subaylar görüyordum. Subay olmak için önce askerî rüştiyeye girmek gerektiğini anlıyordum. O sırada annem Selânik'e gelmişti. Askerî rüştiyeye girmek istediğimi ona söyledim. Annem asker olmamı istemiyordu. Sınav zamanı ona sezdirmeden rüştiyeye giderek sınava girdim."

**Verilen metinde Mustafa Kemal ile ilgili;**

- I. Kararlı bir kişiliğe sahiptir.
- II. Meslek seçiminde çevresi etkilidir.
- III. Karşılaştığı sorunu aşmasını bilmiştir.

**yargılarından hangilerine ulaşılabilir?**

- A) Yalnız I.
- B) Yalnız II.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

6 Selânik Askerî Rüştiyesinde matematik öğretmeni bir gün: 'Aranızda kimler kendine güvenirse kalsın. Onları müzakereci yapacağım.' demişti. Ayağa öyle öğrenciler kalktı ki bunları gören Mustafa kendini ortaya atmaya cesaret edemedi fakat içlerinden birinin emri altına girecekti. Bu da ağırlığına gitti. Birden kalktı: "Ben daha iyi yaparım." dedi ve yaptı. O günden sonra sınıfının müzakerecisi oldu.

**Yukarıdaki metinde Mustafa Kemal'in hangi kişilik özelliğinden bahsedilmiştir?**

- A) İleri görüşlülük
- B) Çok yönlü olma
- C) Gerçekçilik
- D) Liderlik

7 I. Osmanlı sınırları içerisinde yaşayan tüm milletleri Osmanlı milleti adı altında bir araya getirmeyi amaçlayan fikir akımıdır.

II. Tüm Müslümanları Osmanlı halifesi etrafında toplamayı amaçlayan fikir akımıdır.

III. Dünyadaki bütün Türklerin bir yönetim altında toplanmasını amaçlayan fikir akımıdır.

**Yukarıda verilen bilgilerle fikir akımlarını eşleştirdiğimiz takdirde hangi fikir akımı dışarda kalır?**

- A) Türkçülük
- B) Ümmetçilik
- C) Osmanlıcılık
- D) Batıcılık

8 Sosyal Bilgiler Öğretmeni Gamze Hanım öğrencilerine Atatürk'ün doğup ilk çocukluk yıllarını geçirdiği şehir olan Selânik'e gezi düzenlemiştir.

Gezi dönüşü okulda öğrencilerinin gezideki yerlerden hangilerini hatırladığını sorunca bazı öğrenciler cevapları vermişlerdir:

Burcu: Aziz Dimitrios Kilisesi ve Kutsal Havariler Tapınağı

Ahmet: Selânik Yahudi Müzesi ve İtalyan Sinagogu

Merve: Alaca İmarek Camisi

**Öğrencilerin verdiği cevaplara göre Selanik ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**

- A) Ticaret yolları üzerinde olması
- B) Modernleşmeye öncü olması
- C) Çok kültürlü olması
- D) Liman şehri olması

9 Osmanlı Devleti'ndeki bazı aydınlar, "Gayrimüslimlerin Osmanlı Devleti'nden ayrılması için kültür, yönetim, hukuk ve toplumsal alanda Avrupa devletleri gibi modern bir devlet olursa, ülke içindeki gayrimüslimler ayrılık fikrinden vazgeçeceklerdir. Böylece devletin dağılması önlenmiş olacaktır." görüşünü savunmuşlardır.

**Osmanlı Devleti'ni içinde bulunduğu zor durumdan kurtarmak isteyen aydınların ortaya koydukları bu fikir akımı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Osmanlıcılık
- B) Ümmetçilik
- C) Türkçülük
- D) Batıcılık

10 İşgal konusunda büyük devletlerin onayını alan İtalya, Trablusgarp üzerinde bazı isteklerde bulunmuştur. Osmanlı Devleti, İtalya'nın isteklerini reddetmiş ve görüşmeyi teklif etmiştir. Ancak işgalde kararlı olan İtalya, Osmanlı Devleti'ne harp ilan ederek uluslararası hukuka aykırı biçimde Trablusgarp ve Bingazi'yi işgal etmiştir. İngiltere, İtalya ile yapmış olduğu gizli bir antlaşmadan dolayı Mısır üzerinden Trablusgarp'a Osmanlı Devleti'nin yardım göndermesini engellemiştir. Ayrıca Adalar Denizi'ne gelen İtalyan donanmasının birçok Türk gemisini batırıp limanları bombalaması, On İki Ada'yı işgal etmesi ve Çanakkale Boğazı'nı abluka altına alması üzerine Osmanlı Devleti Trablusgarp'a deniz yolu ile de yardım gönderememiştir. Bunun üzerine Mustafa Kemal ve silah arkadaşları gizlice Trablusgarp'a giderek halkı İtalyanlara karşı örgütlemiştir.

**Verilen bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

- A) Trablusgarp'ın işgalinde İngilizler, İtalyanlara asker desteği sağlamıştır.
- B) İtalya, Trablusgarp'ın işgali için Osmanlı Devleti ile uzlaşmacı bir tutum sergilemiştir.
- C) Yeni sömürgeler elde etmek için Avrupalı devletler çıkar çatışması yaşamaktadır.
- D) Trablusgarp'ın savunulması halka ve vatansever subaylara kalmıştır.

11

- Balkan Savaşları sırasında Gelibolu Yarımadası'nda görev almış ve bu sayede bölgeyi yakından tanıma fırsatı bulmuştur.
- Bulgaristan'ın başkenti Sofya'da yaptığı askeri ataşelik görevi sırasında yabancı devletlerin temsilcileri ile görüşmeler yapmıştır.
- 31 Mart Vakası İstanbul'da başlayınca Harekât Ordusu Kurmay Başkanı olarak Meşrutiyet ve Meşrutiyet'in getirdiği yenilikleri savunmuştur.
- Osmanlı Devleti Trablusgarp Savaşı'na denizden ve karadan yardım gönderemediği için Trablusgarp'ı savunmaya giden gönüllü subaylardan biridir.

**Bu görevlerin Mustafa Kemal'e katkısı aşağıdakilerden hangisi olamaz?**

- A) Çanakkale Savaşı'nda başarılı olmasında
- B) Dış politika yeteneğini gelişmesinde
- C) Teşkilatçılık özelliğinde
- D) Subaylık yeteneğinin pekişmesinde

12

"Çocukluğuma dair ilk hatırladığım şey, mektebe gitmek meselesine aittir. Bundan dolayı annemle babam arasında anlaşmazlık vardı. Annem, ilahilerle mektebe başlamamı ve mahalle mektebine gitmemi istiyordu. Gümrük memuru olan babam, o zaman yeni açılan modern tarzda eğitim veren Şemsi Efendi'nin mektebine devam etmemi ve yeni usul üzerine okumamı istemekteydi. Nihayet, babam işi ustalıklı halletti. Evvela mahalle mektebine başladım. Bu suretle annemin gönlü yapılmış oldu. Birkaç gün sonra da mahalle mektebinden çıktım. Şemsi Efendi'nin mektebine kaydedildim."

**Mustafa Kemal ile yapılan bu mülakatta aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?**

- A) Annesi ve babası arasında eğitim konusunda görüş ayrılığı yaşanmıştır.
- B) Öğrencilik yıllarında Osmanlı Devleti'nde eğitim birliği yoktur.
- C) Babası askeri okula gitmesini istemektedir.
- D) Annesi geleneksel eğitimden yanadır.

13

**İtalya ile Osmanlı Devleti arasında imzalanan Üşi Antlaşması'nın;**

- Trablusgarp ile Bingazi İtalya'ya verilecek,
- Oniki Ada geçici olarak İtalya'ya verilecek,
- Trablusgarp halkı dini bakımdan halifeye bağlı kalacak

**maddelerine göre Osmanlı Devleti ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**

- A) Egemenlik alanı genişlemiştir.
- B) Adalarını koruyacak güçte değildir.
- C) Trablusgarp halkı ile kültürel bağları sürdürmeyi amaçlamaktadır.
- D) Toprak kaybetmiştir.

14

Trablusgarp Savaşı'nda donanmayı arkalarına alan İtalyanlar kıyı kentlerini ele geçirmişler ancak içerilere sokulamamışlardı. Türkler, İtalyanların üzerine yürüdüler. Silahlanmış tüm Kuzey Afrika topyekün Türkler' in arkasındaydı. Kutsal savaş, cihat ilan edilmişti. Libya'nın her yanından, Sahra Çölü ve Kufrah Vahası'ndan kabileler Müslüman kardeşlerinin yanında yer almak için toplanmaktaydılar. Genç subaylar Mustafa Kemal ve Enver'i görmek üzere karargâha koşuyorlardı.

**Bu bilgilere göre Trablusgarp savaşında açığa vuran fikir akımı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Osmanlılık
- B) Ümmetçilik
- C) Türkçülük
- D) Batıcılık

15

Fransız İhtilali ile yayılan milliyetçilik akımı, her milletin kendi devletini kurmasını amaçlamıştır. Bu düşünceye göre imparatorlukların içinde yaşayan her millet kendi ulus devletine sahip olmalıdır. Milliyetçilik akımı hızlı bir şekilde yayılmış ve imparatorlukların dağılmasında etkili olmuştur.

**Buna göre Osmanlı Devleti'nin aşağıdaki hangi özelliği milliyetçilik akımından olumsuz etkilenmesine neden olmuştur?**

- A) Toprak kayıpları yaşaması
- B) Kapitülasyonlar vermesi
- C) Çok uluslu yapısı
- D) Yönetim şekli

16

Osmanlıcılık, Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayan herkesi din ve ırk ayrımı yapmadan bir arada tutmayı amaçlayan bir fikir akımıdır. Bu düşüncüyü ortaya atanlara göre herkes aynı haklara sahip ayrıcalığı olmayan Osmanlı vatandaşı sayılacaktır. Böylece milliyetçiliğe dayalı hareketleri durdurup devletin bütünlüğünü korumak düşünülmüştür. Osmanlı Devleti'nin dağılmasını önlemek için meşruti yönetim desteklenmiş ve farklı milletlerin mecliste temsil edilmesi istenmiştir. Ancak I. Meşrutiyet'in kısa sürmesi, milliyetçi ayaklanmaların devam etmesi nedeniyle Osmanlıcılığın etkisi azalmış ve Balkan Savaşları'ndan sonra ise tamamen geçerliliğini kaybetmiştir.

**Bu metne göre aşağıdaki yorumlardan hangisine ulaşılamaz?**

- A) Devletin kötü gidişatı halk arasında eşitliği sağlayarak düzeltilmeye çalışılmıştır.
- B) Osmanlıcılık fikrini savunanlar, halkın yönetime katılımını amaçlamışlardır.
- C) Yönetim anlayışındaki değişikliklerle Osmanlı Devleti'nde toprak kayıpları sona ermiştir.
- D) Balkan uluslarının isyan etmesi bu fikir akımının geçerliliğini yitirmesine neden olmuştur.

17

Mustafa Kemal'in öğrenim gördüğü yıllarda Osmanlı Devleti'nde medreseler, batı tarzı eğitim veren okullar, azınlık okulları, askeri okullar bulunmaktaydı. Bunların her biri kendi amaçları doğrultusunda eğitim yapabiliyorlardı.

**Buna göre, Osmanlı'daki eğitim sistemi hakkında nasıl bir yorum yapabiliriz?**

- A) Osmanlı'da özgür bir eğitim ortamı vardır.
- B) Farklı inançlara öğrenim hakkı tanınmamıştır.
- C) Bu okulların en iyisi askeri okullardır.
- D) Osmanlı Devleti'nde eğitim birliği yoktur.

18

Osmanlı yönetimi, devletin dağılmaya doğru olan gidişatını önleyebilmek amacıyla 19. yüzyıl içerisinde önce Tanzimat Fermanı'nı ardından da Islahat Fermanı'nı ilan etti. Bu fermanlar, Osmanlı toplumu içerisindeki Müslümanlar ile gayrimüslimler arasında eşitlik sağlamayı amaçlıyordu.

**Buna göre, Tanzimat ve Islahat fermanlarının istenen amaçlara ulaşamadığını aşağıdakilerden hangisi gösterir?**

- A) Azınlık ayaklanmalarının çıkması
- B) Kanun üstünlüğüne geçilmesi
- C) Demokratik yönetim için adım atılması
- D) Ülkede eğitim birliğinin sağlanamaması

19

Gelişen sanayisi için sömürge arayan İtalya, 1911'de Osmanlı egemenliğinde bulunan Trablusgarp'a saldırdı. Bu durum karşısında Mustafa Kemal ve bazı genç subaylar, gönüllü olarak gizlice Trablusgarp'a gitmiştir. Mustafa Kemal, Trablusgarp'a vardktan sonra dağınık birlikleri toparlamış, yerli kabileleri teşkilatlandırarak güçlü bir direniş oluşturmuştur. İyi silahlanmış güçlü bir orduya karşı Mustafa Kemal, Trablusgarp'ta kazandığı başarılarından dolayı dönemin gazete ve dergilerine konu olmuştur.

**Yukarıdaki açıklamaya göre, Mustafa Kemal'in hangi kişilik özelliklerine sahip olduğunu söyleyebiliriz?**

- A) Vatanseverlik - Teşkilatçılık - Askeri deha
- B) Vatanseverlik - Teşkilatçılık - İleri görüşlülük
- C) Milliyetçilik - Teşkilatçılık - Askeri deha
- D) Vatanseverlik - Çok yönlülük - Askeri deha

20

Mustafa Kemal'in Harp Akademisi'nde aldığı eğitim onun vatan, millet ve Türklük fikirlerinin olgunlaşmasında ve batıya dönük "çağdaşlaşma" düşüncelerinin gelişmesinde önemli bir yere sahiptir. Ayrıca fikirlerini arkadaşlarına da anlatmak istemiş, okulda bu fikirlerini yaymak için onlarla bir gazete çıkarma girişiminde bulunmuştur.

**Bu açıklamalara göre Mustafa Kemal'in aldığı eğitimin kişilik özellikleri üzerindeki etkisi ile ilgili hangi yorumu yapmak doğru olmaz?**

- A) Çok yönlülüğü ön plana çıkmaktadır.
- B) Vatan ve millet sevgisi gelişmiştir.
- C) Liderlik vasıfları ön plana çıkmaktadır.
- D) Yeniliklere kapalı bir tutumu vardır.

**CEVAP ANAHTARI**

Yanlış cevap doğruyu götürmez.

**CEVAPLAR** 20 soruDoğru  Yanlış  Boş  Net 

|    |   |    |   |    |   |    |   |    |   |    |   |    |   |    |   |    |   |    |   |
|----|---|----|---|----|---|----|---|----|---|----|---|----|---|----|---|----|---|----|---|
| 1  | A | 2  | A | 3  | A | 4  | C | 5  | D | 6  | D | 7  | D | 8  | C | 9  | D | 10 | D |
| 11 | C | 12 | C | 13 | A | 14 | B | 15 | C | 16 | C | 17 | D | 18 | A | 19 | A | 20 | D |